

ВІДГУК**офіційного опонента****кандидата мистецтвознавства, професора кафедри естрадного співу
Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтв
Самаї Тетяни Вікторівни****на дисертаційне дослідження****Конвалюк Уляни Володимирівни
«Персонологічний дискурс вокального мистецтва української естради
70-х років ХХ – початку ХХІ століть»,
представлене на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства зі спеціальності
26.00.01 – теорія та історія культури**

Дисертація п. У. В. Конвалюк «Персонологічний дискурс вокального мистецтва української естради 70-х років ХХ – початку ХХІ століть» присвячена вивченню творчості провідних співаків української естради означеного періоду крізь призму персоналістичного дискурсу. Метою дисертаційного дослідження є комплексне висвітлення персонологічного аспекту вокального мистецтва української естради.

Естрадне мистецтво – складний конгломерат жанрів, напрямів та стилів, із власною специфікою, теорією та історією, виконавськими традиціями, який у суспільстві сьогодні є надзвичайно популярний видом сценічного мистецтва. Відповідно приваблює багатьох вчених, що досліджують його мистецькі феномени не лише у мистецтвознавстві, але й у різних напрямках гуманітаристики та культурології.

Дисертація п. У. В. Конвалюк є дослідженням, що дивним чином синтезує в собі кілька напрямів, зокрема естрадознавство, психологію, соціологію та культурологію; порушує важливі питання української вокальної естради, а також пропонує їх оригінальні рішення. Структура дисертації відповідає визначеним у вступі меті, завданням, об'єкту і предмету дослідження. Роботі притаманна стрункість загальної концепції,

послідовність викладу матеріалу і уважне ставлення до використовуваної термінології, що логічно влітається у контекст естрадного мистецтва.

Розділ перший «Вокальне мистецтво української естради: історичні, джерелознавчі та методологічні засади» присвячений огляду значної кількості науково-теоретичних праць за напрямками загальної культури, масової, популярного мистецтва, популярної музики, естради й естрадної музики, естради й шоу-бізнесу, естрадознавства. На ст. 49 визначено прикладний аспект поняття *«вокальна естрада»*, що «має ширше трактування, ніж *«вокальне мистецтво естради»*, оскільки до першої групи виконавців можемо відносити тих, хто не володіє голосом майстерно, професійно, однак має успіх у слухачів за рахунок іміджу або інших компонентів».

Другий розділ дисертації «Персонологія вокального мистецтва естради» присвячений детальному аналізу персонологічного моделювання, пропонується власна інтерпретація терміну *«персоносфера української пісенної естради»*, що на ст. 66 пояснюється як сфера «реальних персоналій діячів національної пісенної естради (співаків, композиторів, поетів, продюсерів, звукорежисерів, артистів оркестру та балету, дизайнерів одягу і т. д.) та сфера створених ними художніх образів і персонажів».

У підрозділі **2.4 «Особливості характеристики типових представників пісенної естради України: від академічного напрямку – до шоу-бізнесу»** дослідницею формується типологія творчих особистостей на певних постатях, серед яких Д. Гнатюк, С. Ротару, О. Білозір, П. Дворський, Н. Матвієнко, Р. Лижичко, А. Кузьменко, А. Данилко. Інтерес викликав сам підбір представників, які різняться за рівнем професійної освіти та сценічним становленням. Однак хочеться додати деталі до портретів деяких митців.

Так, Д. Гнатюк – яскравий співак академічного напрямку, творчий шлях якого розпочався ще у 1945 році. Естраді 70-х років він подарував

чудові твори таких композиторів, як П. Майборода, І. Шамо, О. Білаш та ін., що увійшли до скарбниці української естрадно-пісенної класики.

Ніна Матвієнко – солістка видатного хору ім. Г. Верьовки й учасниця творчого тандему з композитором І. Покладом та поетом-піснярем Ю. Рибчинським, що створив багато яскравих творів у жанрі традиційної української пісні.

У персоналізації також цікавим є долучення С. Ротару, О. Білозір, П. Дворського – представників популярної у 1970-ті роки течії вокально-інструментальних ансамблів.

У розгляді постаті А. Данилка – артиста розмовного жанру, який у створенні гумористичного сценічного образу Верки Сердючки синтезував театральну-акторську специфіку із вокальним жанром. Аналізуючи творчість артиста, застосоване порівняння сценічного образу з трікстером – поняттям з міфології та фольклору.

Упродовж дослідження авторка дотримується заявлених хронологічних меж та регіонального визначення. У третьому розділі **«Соціокультурний простір української естради»** вона пропонує своє тлумачення поняття «соціокультурне середовище». Цікавою є і думка на ст. 145: «Безперечно, що кожен регіон України має свої особливості та соціокультурне середовище, які впливають на формування естрадних співаків». Вищезначене підтверджується у підрозділі **3.1 «Роль соціокультурного середовища у формуванні і розвитку співаків української естради на прикладі Буковини»** детальною характеристикою Чернівецького регіону, представники якого вписали окрему яскраву сторінку у вітчизняну вокальну естраду. Подібний приклад може стимулювати нові наукові розвідки з історіографії естрадного мистецтва інших регіонів України.

Окремо хочеться відзначити ретельну роботу п. У. В. Конвалюк із джерелами та підбором матеріалів про артистів української вокальної естради (біографічний довідник, репертуар, фото, звукозаписи, відеокліпи

та фільми тощо). Є побажання відобразити творчі досягнення артистів відповідно до сьогодення, тобто оновлюючи інформацію та заявляючи нові імена на естраді, що в перспективі може сформувати чималий каталог вокального мистецтва естради України.

В цілому дослідження п. У. В. Конвалюк вважаю цікавим та оцінюю позитивно. Разом з тим до дисертантки виникли запитання, які спонукають до подальших роздумів щодо даної проблематики.

1. У дисертації заявлені два нових наукових напрями, що вивчають естрадне мистецтво, в тому числі і вокальне – це естрадознавство та естрадологія. Чи є відмінність у їх дослідженнях і в чому?

2. Досить часто можна зустріти таку думку, що запорукою успішної реалізації творчості будь-якого естрадного виконавця є ефективний менеджмент, що цілком зрозуміло в технологіях шоу-індустрії. Чи вважає дисертантка цей компонент важливим для творчості естрадного артиста? І в якій формі естрадний менеджмент функціонував у 70-90-х роках ХХ століття у гастрольно-концертній інфраструктурі радянського періоду?

3. Сьогодні є чимало можливостей збагачувати українську вокальну естраду гарними мелодійними творами, це стимулює і свобода творчості без всіляких перепон, і прийняті рішення щодо квот «україномовного продукту» у медійному просторі. У зв'язку з цим наступне питання. Чи впливає фахова освіта композитора та поета-пісняра на створення такого репертуару, який би був здатним увійти до золотого фонду пісенної естради України?

Дисертанткою була проведена значна дослідницької роботи, результатом якої стало оригінальне, завершене дослідження. Автореферат та публікації передають основні положення дисертації та відповідають вимогам МОН України.

Дисертація п. У. В. Конвалюк «Персонологічний дискурс вокального мистецтва української естради 70-х років ХХ – початку ХХІ століть» є

самостійним, завершений кваліфікованим науковим дослідженням, а її авторка заслуговує на присудження вченого ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури.

Офіційний опонент –

Заслужена артистка України,
кандидат мистецтвознавства,
професор кафедри естрадного співу
Київської муніципальної академії
естрадного та циркового мистецтв

Т. В. Самая

Підпис Самаї Т. В. підтверджую

Начальник відділу управління персоналом
Київської муніципальної академії
естрадного та циркового мистецтв

І. Ф. Степанова

Закарпатський національний
університет ім. Василя Стефаника
02 0302-108
12 20 20